

ATTORNEY GENERAL'S OFFICE	
INITIALS: <i>Jh</i>	DATE: <i>30/05/24</i>
☐ File	☐ Website
☐ Database	☐ Social Media
☒ Email internal	☐

'I HE FAKAMAAU'ANGA POLISI
FAKAMAAU'ANGA HIA
FAI'ANGA LESISITA NUKU'ALOFA

C/No. 740/23, 758/23, 741/23, 759/23

'I HE VAHA'A 'O: Polisi

Talatalaaki

MO: Sione Tonata Tupou
Lopeti Hurrell

Faka'iloa

HILIFAKI TAUTEA

Ko Sione Tonata Tupou 'oku faka'ilo ia 'i he tikite fika 740/23 ki he toutai ta'e fakamafai'i 'i he'ene toutai 'i he feitu'u pule'i makehe maumau ai 'a e kupu 18(1)(2) 'o e ngaahi tu'utu'uni ki he toutai (kolo matatahi) mo e kupu 102 'o e lao ki he toutai 'i he 'elia pule'i makehe 'i Navutoka tae ma'u ha ngofua mei he komiti pule 'a e kolo matatahi.

Ko e tikite hono ua 'a Sione Tonata Tupou fika 758/23 ko e toutai ta'e fakamafai'i 'i he feitu'u pule'i makehe maumau ai 'a e kupu 13(1)(2) & (3) Lao ki he pule'i 'o e toutai. 'i he ta'e ha 'uhinga fakalao 'i hono 'ilo koe 'i he 'elia pule'i makehe 'i Navutoka ta'e ma'u ha ngofua mei he komiti pule kolo matatahi.

Ko Lopeti Hurrell 'oku faka'ilo ia 'i he tikite fika 741/23 ki he toutai ta'e fakamafai'i 'i he feitu'u pule'i makehe maumau ai 'a e kupu 13(1)(2) ngaahi tu'utu'uni (kolo matatahi) mo e kupu 102 'o e lao ki he toutai 'i he 'elia pule'i makehe 'i Navutoka tae ma'u ha ngofua mei he komiti pule 'a e kolo matatahi

Ko e tikite hono nua 'a Lopeti Hurrell fika 759/23 ki he toutai 'i he feitu'u pule'i makehe maumau ai 'a e kupu 13 (1)(2) & (3) 'o e lao ki he pule'i 'o e toutai. 'I he ta'e ha 'uhinga 'i hono 'ilo koe 'oku ke toutai 'i he 'elia pule'o makehe 'i Navutoka ta'e ma'u ha ngofua mei he komiti pule kolo matatahi.

'Oku ou fakamalo atu heni ki he talatalaaki, fakafofonga Lao ma'a Lopeti Hurrell pea pehe kia Sione Tonata Tupou 'I hono fakahu mai ho'o mou ngaahi Malanga fakasi'isi'i tautea.

Ko e kupu 13 'o e Lao ki he Pule'i 'o e Toutai 'oku pehe ai:

Ngaahi Feitu'u Pule'i Makehe

- (1) 'E ngofua ki he Minisita 'aki ha Tu'utu'uni kuo paaki 'i he Kasete , ke ne fakaha ha feitu'u 'o e ngaahi tahi toutai'anga mo hono kilisitahi ko ha Feitu'u Pule'i Makehe ki

RECEIVED
30/05/24

he ngaahi taumu'a ke pule'i 'e ha Kolo Matatahi, ke ngaue'aki ki ai ha ngaahi founa fakatolonga mo pule'i pau, ke fai'anga toutai ki he me'atokoni pe ha taumu'a pau kehe.

(2) Ko ha tu'utu'uni kuo fai 'o fakatatau ki he kupu si'i (1) kuo pau ke fakamahino'i ai —

- (a) 'a e ni'ihi pe falukunga kakai pe fa'ahinga pe ngaahi kalasi 'o e ngaahi vaka 'e ngofua ke nau toutai pe fakahoko ha ngaue felave'i;
- (b) 'a e ngaahi founa toutai 'e ala ngaue'aki;
- (c) 'a e ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi tu'unga 'o e toutai pe ngaue felave'i
- (d) ha ngaue 'e ala tapui, pule'i, pe faka'ata mei hono pule'i fakatau ki he ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi tu'unga pau;
- (e) ha founa fakatolonga mo pule'i taau kehe 'oku ngaue'aki;
- (f) ha me'a kehe pe 'e ala tu'utu'uni;

'i he Feitu'u Pule'i Makehe kuo fakamahino'i.

(3) Ko ha taha 'oku ne toutai pe fakahoko ha ngaue felave'i 'i ha Feitu'u Pule'i Makehe 'o maumau ai ha Tu'utu'uni kuo fai 'i he kupu ni kuo pau ke halaia ki ha hia pea kuo pau ke ala mo'ua 'i ha'ane halaia ki ha tautea pa'anga a'e 'ikai laka hake 'i he \$50,000

Ko e kupu 102 'o e Lao ki he pule'i 'o e Toutai, 'oku pehe Maumau'i 'o e tu'utu'uni

Ko e taha kotoa pe 'oku ne maumau'i ha tu'utu'uni 'oku ne fai ha hia pea kuo pau 'e ala mo'ua 'i ha'ane halaia ki ha tautea pa'anga 'e 'ikai laka hake 'i he \$250,000.

'Oku mahino mei he fakamatala 'a e kau fakamo'oni 'o e hopo ni, na'e taukave pe 'a e ongo faka'iloa na'e 'ikai kena toutai 'i he feitu'u pule'i makehe, pea ko e taukave 'a Sione Tonata Tupou ko 'ene ha'u pe 'ana mei he kolo ni, pea pehe 'e Lopeti Hurrell 'oku mali mo e 'ofefine pe 'o e tangata'eiki 'o e kolo ni.

Na'e fakamatala 'a e 'Ofisa kolo na'e talaange 'e he polisi ke ui ha fakataha 'a e komiti ke fakamahino pe 'e faka'ilo pe 'ikai, pea na'a ne pehe, na'e 'ikai loto ha taha ke fakamolemole'i

'Oku to e mahino mei he fakamatala 'a e kau fakamo'oni 'o e hopo ni 'a e fakamatala 'a Sitaleki H. Kienga, na'a na toutai 'i he 'elia ko 'eni, Fakamatala 'a e 'Ofisa kolo na'a nau 'alu atu ki he me'a na'a na toutai ai, ko Sione Tonata Tupou na'e 'uluaki 'alu hake 'a ia na'e toki 'alu hake 'a Lopeti Hurrell, Na'e fakamatala 'a Polisi Marcellin Fale'ofa na'a ne 'eke ki he ongo faka'iloa pe na'a na topuai he 'elia ko 'eni pea na tali ki ai 'io.

'Oku to e mahino mei he taukave 'a e ongo faka'iloa ko 'ena kakau mai kena hake he fanga.

'Oku fepaki 'aupito ia mo e fakamatala 'a Sitaleki he ko e talaange pe 'oku na 'ilo 'oku 'ikai fai ha uku 'i he 'elia ko 'eni. Pea pehe ki he fakamatala 'a e 'Ofisakolo. 'Oku to e kovi ange ko e tala ko 'ene kakau mai heni kena hake ai ki he 'api 'oku nofo ai 'a Lopeti Hurrell kae talamai 'e he 'Ofisakolo 'oku 'ikai ha hala ia mei he fanga ko 'eni ki he 'api 'oku nofo ai 'a Lopeti Hurrell.

Na'e fokotu'u mai 'e he talatalaaki 'a e hopo CR18/19 R v Sekona Tupou ko e faka'iloa na'e ta'u 20 pea ko 'ene fuofua fai hia 'eni na'e tautea ai ke malu'i he ta'u 'e taha pea kene totongi 'a

e T\$200.00 pea ka 'ikai pea ke ngaue popula 'i he mahina 'e taha Na'a ne to e fai hia 'i he me'a tatau pe CR96/19 pea tautea ai ki he mo'ua T\$400.00.

'I he hopo CR11/2022 Rex v Siaosi Faingata'a ko e hopo 'i he toutai ta'efakalao. Na'a ne tali halaia pea tautea ai kene mo'ua T\$500.00 pea ka 'ikai, kene ngaue popula he mahina 'e 2. Na'e tu'utu'uni ai foki ke fakafoki 'ena me'a toutai pea 'ave 'ena toutai ki he Manuka Special Management Area Committee.

Na'e fokotu'u mai 'e he fakafofonga ma'a Lopeti Hurrell ke tautea malu'i angalelei ko e 'uhi ko 'ene fuofua fai hia 'eni, 'oku ne fakatomala pea ko hono uaifi mei Navutoka.

Na'e fokotu'u mai 'e he Talatalaaki ke mo'ua T\$400.00 'a e ongo faka'iloa ki he fakatou'osi 'o 'ena ngaahi tikite. 'A ia 'e mo'ua T\$400 ki he tikite 'e taha kae totongi pe 'a e T\$400.00. Pea ke totongi ia he uike ua pea ka 'ikai pea ke ngaue popula he mahina 'e 1. Pea ke 'ave 'a e mo'ua ko 'eni ki he Komiti Kolo matatahi 'o Nautoka.

'I he hopo ko ia 'a Siaosi Faingata'a neu lave ki ai 'i 'olunga na'e tali halaia ia. 'I he hopo ia ko 'eni na'a na tali tonuhia kinaua. 'I he vakai 'a e Fakamaau'anga 'oku 'ikai ha mai ha fakatomala ia. Na'e fakamatala 'a e 'Ofisa kolo, na'a ne 'osi talanoa kimu'a mo Sione Tupou ke 'oua tene hanga 'o pa'usi'i 'a e tu'utu'uni 'a e komiti, pea 'oku ne loto mamahi, ko 'ene to e taki kakai mai mei he ngaahi feitu'u kehekehe 'o kaunga toutai he 'elia tapu. Na'e fakamatala 'a Lopeti Hurrell ko 'ena kakau mai kena hake he fanga, 'a ia 'oku fepaki 'aupito ia mo e fakamatala 'a e 'Ofisakolo neu lave ki ai 'i 'olunga.

Fakatatau ki he ngaahi fakamatala fakamo'oni, 'oku ou tu'utu'uni heni kemo moua taki T\$350 ki he tikite takitaha 'a ia ko e mo'ua T\$700.00 ki he tokotaha, ke totongi ia 'i loto 'i he mahina 'e taha pea ka 'ikai totongi kene ngaue popula he mahina 'e 2.

Na'e fai 'eni 'i he 'aho 27 'o e mahina ko Ma'asi 2024

FAKAMA AU